

Eerste Hulp Bij Ontbossing

Handleiding bij het schrijven en onderbouwen van
bezwaarschriften tegen ontbossingsprojecten

AAGEBODEN DOOR BOS+

Waarom deze handleiding?

Vlaanderen is, met een bosindex van amper 10,3%, één van de meest bosarme regio's van Europa. Dat is te weinig om ons te wapenen tegen de vele ecologische en maatschappelijke uitdagingen die op ons afkomen. Ondanks een principieel ontbossingsverbod in het Vlaams Bosdecreet, en een terugkerende belofte voor de bescherming van waardevol bos in de laatste vier regeerakkoorden, verdwijnt in Vlaanderen meer dan een voetbalveld bos per dag. Achter die cijfers schuilen soms grotere ontbossingen, maar in hoofdzaak gaat het over een onafgebroken stroom aan kleine ontbossingen met diverse oorzaken:

infrastructuurprojecten, uitbreiding van industrie, ontginning van grondstoffen, natuurontwikkeling, verkavelingen en woningbouw. Honderden dossiers per jaar, waarvan de meeste dossiers ook nog eens onder de radar van de publieke opinie blijven. Samen betekenen ze een ware sluipmoord op het Vlaamse bosareaal.

“Ontbossing is verboden” stelt het Vlaams bosdecreet, maar voorziet vervolgens een resem uitzonderingsmogelijkheden die met de regelmaat van de klok worden toegepast. Bovenaan dat lijstje: een bestemming als woon- of industriegebied op het gewestplan. En dat is voor zo'n 10% van het bos in Vlaanderen het geval. Reken je andere bestemmingen zoals recreatie daarbij, dan is bijna een derde (31%) van het bos in Vlaanderen ‘zonevreemd’ of ruimtelijk bedreigd. Een duurzame bescherming voor deze bossen vraagt een herbestemming, maar die leidt - zeker bij lokale besturen - tot angst voor hoge schadevergoedingen aan eigenaars. Het gevolg is dat herbestemming uitblijft, en dat bossen die gelegen zijn in de ‘verkeerde’ bestemmingen aan een hoog tempo worden gekapt.

Het effect van dit gebrek aan bescherming is het grootst in het verstedelijkt gebied. Daar ging de voorbije 20 jaar naar schatting 10% van het bos en hooggroen verloren. Maar ook op ecologisch vlak zijn de verliezen dramatisch, want onder die enorme oppervlakte vallen evengoed eeuwenoude, zeldzame aaneengesloten, en biologisch zeer waardevolle bosgebieden. Ondanks hun uitzonderlijk belang (ecologisch, recreatief en cultuurhistorisch) zijn zij vandaag niet beter beschermd dan ander bos. In het voorbeeld van Rotselaar gaat het om een ‘Ferrarisbos’, bos dat al voorkomt op de bijna 250 jaar oude Ferrariskaarten en zich kon ontwikkelen tot een stabiel en uniek ecosysteem. Niet het minst door de opbouw van een levende bosbodem en zadenbank voor talrijke typische oude bossoorten. Ferrarisbossen zijn schaars in Vlaanderen (amper 13 procent van onze bosoppervlakte) en bovenal onvervangbaar.

Beleidsplannen van lokale en bovenlokale overheden staan nochtans bol van het belang van natuur in de stad: voor het opvangen van toenemende hittestress en piekneerslagen, voor het welzijn van omwonenden en als toevluchtsoorden voor biodiversiteit. Met de bouwshift engageert Vlaanderen zich de inname van open ruimte en bijkomende verharding terug te dringen tegen 2040 (waarbij bescherming van waardevolle bosgebieden een absolute prioriteit zou moeten zijn). En ook de Europese Natuurherstellwet, die recent in werking trad, stelt duidelijke doelstellingen voor de bescherming en het herstel van stedelijke natuur. Tegen 2030 moeten alle lidstaten een stijgende trend laten zien in boomkruinbedekking en in de oppervlakte natuur in stedelijk gebied. Maar hoe mooi de beleidsdoelen ook klinken, in de praktijk schiet de bescherming van bestaand groen tekort. Tussen woord en daad gaapt een juridische, praktische, inhoudelijke en financiële kloof.

Wie wél wakker ligt van ontbossing, is de burger. Bezorgde buurtbewoners en natuurliefhebbers vinden elkaar en laten hun stem horen. Actiegroepen in het hele land gaan op de barricaden staan om bedreigde bossen en natuur te redden, en hun overheden ter verantwoording te roepen. Zo spelen burgers een steeds belangrijkere rol in de strijd tegen ontbossing. Het indienen van een bezwaarschrift tegen ontbossingsprojecten is in veel gevallen een krachtig middel om het behoud van waardevol bos te ondersteunen. Deze handleiding biedt daarvoor een praktische leidraad. We leggen uit hoe je een bezwaarschrift

opstelt, welke argumenten je kunt gebruiken, en hoe je je stem zo effectief mogelijk laat horen. Samen kunnen we ervoor zorgen dat bossen niet alleen behouden blijven, maar ook de bescherming krijgen die ze verdienen.

Leeswijzer

Hoe kan je nu aan de slag met deze handleiding? Voor het uitvoeren van een ontbossing moet meestal een omgevingsvergunning aangevraagd worden die gepaard gaat met een publieke consultatie. Tijdens deze consultatie kan je als buurtbewoner of betrokkenen (bijvoorbeeld omdat je aangrenzend eigendom hebt) jouw stem laten horen door een bezwaarschrift in te dienen.

In deze handleiding leiden we je door de procedure om een bezwaarschrift te schrijven en in te dienen. Afhankelijk van hoeveel tijd je hebt, kan je hier dieper op ingaan. De handleiding is opgebouwd uit thematische hoofdstukken met argumenten die je kan gebruiken om een overtuigend bezwaarschrift op te stellen. Bij elk punt vind je:

- de informatie die je voor dit argument nodig hebt
- waar je deze info kan vinden
- één of meer voorbeelden van hoe je dit argument kan formuleren. Deze voorbeelden kan je zo in je bezwaarschrift kopiëren en plakken, of er zelf aansleutelen om de eigen situatie beter te weerspiegelen.

Deze handleiding voor het opstellen van bezwaarschriften bevat enkel argumenten die relevant zijn voor ontbossing. Maar wanneer spreken we nu over een bos? En wat is ontbossing juist? De wettelijke definitie van een bos is: “ieder stukje grond in Vlaanderen waarvan bomen, met of zonder struikvegetatie, het hoofdbestanddeel uitmaken en waar een boseigen fauna en flora aanwezig is”. Of iets als bos wordt gedefinieerd, staat los van de ruimtelijke bestemming, de oppervlakte van de grond of het aantal volwassen bomen. Verdwijnt het bos, dan is er sprake van ontbossing. Ontbossen is verboden in Vlaanderen, maar er zijn uitzonderingen waarbij boscompensatie meestal een voorwaarde is. Meer informatie over de geldende wetgeving rond bos en ontbossing, vind je onder andere op de webiste van BOS+: www.bosplus.be/faq

Ben je op zoek naar informatie of ondersteuning voor het beschermen van alleenstaande bomen (buiten bos)? Dan verwijzen we naar deze studie van BOS+: '[Kappen en aanplanten van bomen en vegetatiewijzigingen](#)'.

Inhoud

Waarom deze handleiding?	2
Leeswijzer	3
1. Aankondiging van de ontbossing	5
1.1 Hoe kom je te weten wat er precies wordt aangekondigd?	5
2. Documenten in de vergunningsaanvraag	6
2.1 De plannen en foto's voor en na uitvoering van het project.....	6
2.2 Beschrijvende nota.....	6
2.3 Milieueffectenrapport (MER)	7
2.4 (Verscherpte) natuurtoets, passende beoordeling en soortentoets	7
2.5 Boscompensatievoorstel.....	9
3. Het bezwaarschrift zelf	11
4. Tips voor argumentatie	13
4.1 Algemeen belang van bos.....	13
4.1.1 Biodiversiteit.....	13
4.1.2 Water en hitte (klimaatadaptatie)	13
4.1.3 Koolstofopslag (klimaatmitigatie).....	13
4.1.4 Stedelijke natuur.....	14
4.1.5 Toegankelijkheid	14
4.1.6 Luchtkwaliteit	14
4.2 Specifiek belang van jouw bos.....	14
4.2.1 Biologisch (zeer) waardevol bos	15
4.2.2 Bosleeftijd en bosbodem.....	16
4.2.3 Speciale beschermingszones en Vlaams Ecologisch Netwerk	16
4.2.4 Verbindingspotentieel	17
4.2.5 Overstromingsrisico.....	17
4.2.6 Voorkomende soorten.....	17
4.3 Bijkomende argumenten	19
4.4 Suggesties voor vergunningsvoorwaarden.....	19
5. Nuttige links en achtergrondinformatie	20

1. Aankondiging van de ontbossing

Telkens wanneer er een openbaar onderzoek loopt of een omgevingsvergunning wordt verleend of geweigerd, moet dit onder andere met een aanplakking worden bekendgemaakt. Hetzelfde geldt wanneer een wijziging aan een reeds toegekende of aangevraagde omgevingsvergunning wordt aangevraagd of verleend. Die aanplakking gebeurt aan de openbare weg op een goed zichtbare plaats op de locatie waarvoor een omgevingsvergunning is aangevraagd, verleend of geweigerd. Dat moet:

- ten laatste vanaf de dag voor de begindatum van het openbaar onderzoek en tot en met de laatste dag daarvan, of
- binnen de 10 dagen nadat over de aanvraag werd beslist en zolang de beroepstermijn loopt.

De termijn van een openbaar onderzoek is 30 dagen vanaf de dag na de aanplakking of de kennisgeving. Tijdens die periode kan je opmerkingen, standpunten en/of bezwaren indienen bij de gemeente die het openbaar onderzoek organiseert. Dertig dagen zijn snel voorbij. Houd die termijn dus goed in de gaten en wacht niet te lang om in actie te komen.

1.1 Hoe kom je te weten wat er precies wordt aangekondigd?

De vergunningsaanvraag bevat (in principe) alle documenten die de overheid nodig heeft om te beslissen of het project mag doorgaan. Deze documenten zijn digitaal te vinden op het [publiek omgevingsloket](#)¹. Om de nodige informatie te vinden, kan je het projectnummer ingeven of het project zoeken op de kaart. Het projectnummer is te vinden op het gele affiche, en begint met 'OMV_' gevolgd door een jaartal.

Veel documenten kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn, zoals architecturale plannen en adviezen van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Concreet betekent dit dat je deze niet kan downloaden. Tijdens de fases dat het dossier toegankelijk moet zijn voor het brede publiek, kan het volledige dossier geraadpleegd worden via het publiek omgevingsloket. Dit is tijdens het openbaar onderzoek en tijdens de beroepstermijn na de vergunningsbeslissing. Toch is het aangewezen om alle documenten te downloaden of screenshots te nemen waar nodig, zodat je deze documenten ook later nog kunt raadplegen.

Dit alles levert een schat aan informatie op voor jouw bezwaarschrift. Wees er op voorbereid dat het doorploegen van soms vele tientallen documenten, bijlagen en plannen op zoek naar de juiste informatie tijdrovend kan zijn. Welke documenten je zeker moet lezen, wordt beschreven in het volgende hoofdstuk.

¹ <https://omgevingsloketinzage.omgeving.vlaanderen.be/>

2. Documenten in de vergunningsaanvraag

Omdat er veel documenten verbonden zijn aan de vergunningsaanvraag, geven we hier een overzicht van de belangrijkste documenten die je zeker moet lezen en welke vragen je jezelf hierbij kunt stellen en onderzoeken. Vind je die onvoldoende of problematisch beantwoord in het dossier, dan kan je dit aankaarten in je bezwaar. De documenten zijn terug te vinden op het publiek omgevingsloket onder: [inhoud aanvraag > bekijken](#).

2.1 De plannen en foto's voor en na uitvoering van het project

Op deze plannen staan ook de bomen en vegetatie ingetekend, zowel de toestand voor de aanvang van het project als de toestand na uitvoering. Bekijk hiervoor zeker de [inplantingsplannen](#).

Vragen die je daarbij kan stellen en onderzoeken zijn:

- *Zijn de foto's en afbeeldingen recent en representatief?*
- *Is de opmeting van bomen en vegetatie correct gebeurd?*

2.2 Beschrijvende nota

In de beschrijvende nota vind je de algemene informatie over het project. Naast de doelen van het project worden ook de mogelijke effecten op de natuur beschreven. Dit document is cruciaal om een afweging te maken tussen het natuurverlies en het eventuele maatschappelijk belang van het voorliggend project. Dit is dus het eerste document dat je moet lezen, maar dit is vaak niet het eerste document. Het bestand heet ook niet altijd 'beschrijvende nota'. Doorgaans gaat het om een pdf met een bestandsnaam als: Addendum B26 Verantwoordingsnota. Deze is terug te vinden onder de dossierstukken.

- Wat wordt er precies vergund en wat gaat er gebeuren?
- Welke acties zijn (potentieel) schadelijk voor de natuur, voor het milieu, of voor omwonenden?
- Is er natuur-sparend en/of natuur-inclusief² gewerkt door de ontwerper en aanvrager? Is er bv. rekening gehouden met het concept van densifiëren³? Welke andere inspanningen zijn er gedaan op het vlak van duurzaamheid?

² Het creëren van gebouwde omgevingen die niet alleen functioneel zijn voor mensen, maar ook positief bijdragen aan de natuur en biodiversiteit.

2.3 Milieueffectenrapport (MER)

Een milieueffectenrapport (MER) onderzoekt de mogelijke milieugevolgen van bepaalde activiteiten of ingrepen. Bij ernstige effecten moeten er milderende maatregelen worden voorgesteld. Ook kan een alternatievenonderzoek onderdeel zijn van een MER. Hierbij wordt gezocht naar manieren om het project op een alternatieve wijze uit te voeren door bv. een andere site te zoeken. Voor openbare en particuliere projecten die aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor het milieu is een MER verplicht. Voor ontbossingen is het opstellen van een MER verplicht als de oppervlakte 3 hectare of meer bedraagt, tenzij het gaat om bossen jonger dan 22 jaar in agrarisch gebied die opnieuw worden omgezet naar landbouwgrond. Voor bepaalde kleinere projecten (o.a. de meeste ontbossingen kleiner dan 3 ha) geldt een screeningsplicht. Alleen als daaruit blijkt dat er aanzienlijke milieueffecten te verwachten zijn, moet een MER opgemaakt worden.

Een MER is een informatief document, opgesteld door een studiebureau. Het is dus geen beslissingsinstrument. Toch hebben vergunningverlenende overheden een motiveringsplicht als ze een beslissing nemen die niet strookt met de vaststellingen uit het MER. Je kan het MER gebruiken om opmerkingen bij jouw bezwaren te onderbouwen. Een MER-rapport is vaak een uitgebreid document. Als je voldoende tijd hebt, kun je het rapport in detail bekijken. Je vindt echter ook al veel informatie in de MER-screening. De MER-screening vind je onder 'effecten op de omgeving', het MER-rapport onder 'MER'.

Er worden vaak onderschattingen gemaakt in zowel de MER-screening als in het volledige MER. Aanvragers beweren soms dat er weinig tot geen effecten op de natuur te verwachten zijn, enkel omdat de ontbossing gecompenseerd wordt. Als het MER of de screening niet overtuigend is, kan je dit dus aanhalen in jouw bezwaar.

Stel zeker de volgende vragen bij het lezen van de documenten:

- Werden de aanwezige soorten en natuurwaarde voldoende in kaart gebracht?
- Ben ik overtuigd dat er voldoende naar alternatieven is gezocht en dat dit dus de best mogelijke site is voor dit project?

2.4 (Verscherpte) natuurtoets, passende beoordeling en soortentoets

Als een vergunningaanvrager bomen wil kappen of schade aan de natuur wil aanrichten, moet de vergunningverlener meestal verplicht advies vragen aan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Zij bekijken dan of de geplande werken geen vermijdbare schade (d.i. schade die vermeden kan worden door de activiteit op een andere manier uit te voeren) aan de natuur toebrengen. Dit noemt men de natuurtoets. Wanneer vermijdbare schade optreedt, moet de vergunning in principe geweigerd worden of moet deze aan voorwaarden worden onderworpen om schade te voorkomen, te beperken of te herstellen. In het

Vlaamse Ecologisch Netwerk (VEN) (zie 4.2.3) wordt de natuurtoets strenger uitgevoerd. Hier geldt de verscherpte natuurtoets. Daarmee moet nagegaan worden of een activiteit onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken. Onvermijdbaar wilt zeggen dat er geen alternatief bestaat waardoor de schade niet optreedt. Onherstelbaar houdt in dat de uitvoering van de activiteit leidt tot een verlies aan natuurwaarden dat niet te herstellen is. Daarnaast moet voor activiteiten die een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone (SBZ) (zie 4.2.3) kunnen veroorzaken een passende beoordeling uitgevoerd worden door de aanvrager zelf. De conclusie moet ondubbelzinnig een betekenisvolle aantasting uitsluiten of bevestigen. Als het onderzoek aantoont dat dit niet uitgesloten kan worden, kan het project in de huidige vorm niet worden vergund. In dat geval moeten milderende maatregelen worden genomen totdat het mogelijke negatieve effect wegvalt. Als dit niet mogelijk is, moet het projectvoorstel worden herwerkt.

Wanneer een vergunningaanvrager een activiteit of handeling plant, moet hij steeds nagaan of beschermde soorten door die actie schade kunnen ondervinden. Er gelden op die basis namelijk een aantal belangrijke verboden. De toetsing van de actie aan de verboden vermeld in artikel 10 tot en met 18 van het Soortenbesluit wordt de soortentoets genoemd. Deze verboden zijn altijd en overal van toepassing. Als de soortentoets tot de conclusie komt dat er schade mogelijk is, moet er een afwijking op de verboden van het Soortenbesluit worden aangevraagd. De soortentoets, of het gebrek daaraan, kan gebruikt worden als argument in jouw bezwaarschrift.

De vergunningverlener neemt het advies van het ANB op in de uiteindelijke beslissing over de aanvraag. Dit advies kan zijn:

- Gunstig: de aanvraag krijgt een positief advies.
- Gunstig mits voorwaarden: het advies moet mee in overweging genomen worden door de vergunningverlenende overheid in de uiteindelijke beslissing over de aanvraag. Als de vergunningverlener dit niet doet, moet ze motiveren waarom het advies niet is meegenomen. Bij direct werkende normen kan de vergunningverlener niet voorbijgaan aan dit advies, want dan is het bindend.
- Ongunstig: het advies wordt in de meeste gevallen overgenomen door de vergunningverlenende overheid in de uiteindelijke beslissing over de aanvraag. Doet de overheid dit niet, dan moet ze motiveren waarom het advies niet mee in overweging werd genomen. Indien ongunstig advies van ANB niet wordt gevolgd, zal de vergunningverlenende overheid uitdrukkelijk moeten motiveren dat er, ondanks ongunstig advies, toch geen vermijdbare schade zal ontstaan. In geval van direct werkende normen kan de vergunningverlenende overheid niet voorbijgaan aan dit advies (dan is het advies dus bindend). Direct werkende normen worden vaak als gebod of verbod beschreven in de geldende wetgeving.

Als het advies er is, dan vind je dit op het omgevingsloket. Klik op [procedure > detail info fase eerste aanleg > adviezen](#). Let op dat dit advies gevraagd wordt tijdens het openbaar onderzoek, en dat de adviserende instanties een langere termijn krijgen om hun advies te verlenen dan de 30 dagen die jij krijgt om ze te lezen. Het is mogelijk dat je nog maar weinig tijd hebt om hierop te reageren, of dat het advies pas na het openbaar onderzoek wordt verleend. In dat geval zal je niet kunnen verwijzen naar het advies in jouw bezwaarschrift, maar de vergunningverlenende overheid zal het advies wel meenemen in haar beslissing.

Voorbeeld voor je bezwaar

Volgens artikel 16, § 1 van het Natuurdecreet moet een vergunningverlenende overheid ervoor zorgen dat er geen vermijdbare schade aan de natuur kan ontstaan. Dit gebeurt door de vergunning te weigeren of door redelijke voorwaarden op te leggen om schade te voorkomen, te beperken of, als dat niet mogelijk is, te herstellen." Of er sprake is van die vermijdbare schade, wordt nagegaan in de zogenaamde natuurtoets. De bijgevoegde natuurtoets stelt: [aanvullen met natuurtoets en aantonen of alternatieven voldoende werden onderzocht]

2.5 Boscompensatievoorstel

Om een gelijkwaardig bosareaal te behouden in Vlaanderen geldt er een boscompensatieplicht. Dit houdt in dat in de meeste gevallen een ontbossing slechts vergund kan worden, als de vergunningsaanvrager financieel of in natura zorgt voor een compenserende bebossing. De compensatieplicht geldt voor:

- de houder van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen (ontbossing), tenzij er al werd gecompenseerd door de houder van de omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden;
- de houder van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden als de verkaveling in een deels of geheel bebost terrein gelegen is.

De boscompensatie wordt berekend door de oppervlakte van de ontbossing (m²) te vermenigvuldigen met een boscompensatiefactor. Deze factor is afhankelijk van de ecologische waarde van het bos, waarbij boomsoortensamenstelling bepalend is. De factor varieert van 1 tot 3:

- grondvlak bestaat uit minstens 80 % niet-inheems loofhout, naaldhout of een menging ervan = 1
- grondvlak inheems loofhout ligt tussen 20 en 80 % = 1,5
- grondvlak bestaat uit minstens 80 % inheems loofhout = 2
- Europees beschermde boshabitats = 3

Boscompensatie kan plaatsvinden door bomen elders aan te planten ('in natura') of door de betaling van een financiële bosbehoudsbijdrage. Dat geld wordt dan door ANB ingezet om een nieuw bos te realiseren. Een goedgekeurd boscompensatievoorstel geldt als voorwaarde bij de vergunningsaanvraag. In dat voorstel vermeldt de aanvrager de te ontbossen oppervlakte en de manier waarop de compensatie zal uitgevoerd worden. Momenteel wordt via dit compensatiemechanisme echter geen echte ecologische compensatie bereikt. Dit komt doordat er bijvoorbeeld geen rekening wordt gehouden met de leeftijd van het bos, of doordat de compensatie versnipperd plaatsvindt. Als de compensatie volgens jou ontoereikend is, kan je dit aangeven en aanduiden in je bezwaarschrift. Je kan de vergunningverlener daarbij ook vragen om een ambitieuzere invulling hiervan dan de wettelijk vereiste compensatie (zie 4.4).

In een aantal gevallen geldt er echter een vrijstelling van de compensatieplicht:

- voor ontbossing ter realisatie van Europese natuurdoelen op voorwaarde dat die ontbossing is opgenomen in een goedgekeurd beheerplan. Er blijft wel een omgevingsvergunning voor ontbossing nodig;
- voor gronden die spontaan zijn bebost na de invoering van het Bosdecreet (1990) als die spontane bebossing jonger is dan 22 jaar. Voor deze ontbossing is nog steeds een omgevingsvergunning nodig, tenzij het gaat om private bossen in agrarisch gebied;
- voor sociale redenen bij woningbouw: voor het ontbossen van de eerste 5 are op een kavel kleiner dan 12 are in zones met als woongebied in de ruime zin. De aanvrager moet een natuurlijk persoon zijn die op datum van de aanvraag nog niet over de volle eigendom van een woning beschikt.

Het boscompensatievoorstel vind je onder [dossierstukken > detailinformatie bekijken > compensatieforumlier bij ontbossing](#).

Vragen die je je kan stellen bij het boscompensatievoorstel zijn:

- Volstaat de compensatiefactor voor deze ontbossing?
- Heeft het boscompensatievoorstel aandacht voor 'verscholen' ontbossing door vertuining of verwijderen van ondergroei? Ook zonder directe kap van bomen kan er sprake zijn van ontbossing door een wijzigend gebruik dat het bosecosysteem aantast. Ook deze ontbossing is compensatieplichtig.
- Maakt de aanvrager terecht of onterecht gebruik van vrijstellingen op de compensatieplicht? Toon eventueel aan dat het bos ouder is dan 22 jaar en de ontbossing dus gecompenseerd moet worden.
- Zie je problematische neveneffecten bij de voorgestelde compensatie en locatiekeuze? Bv. 'stadsvlucht' of compensatie van stadsnatuur buiten het stedelijk gebied, versnippering, compensatie op grote afstand, ...

3. Het bezwaarschrift zelf

Als je een zicht hebt gekregen op wat in de vergunningsaanvraag staat, kan je aan de slag met het opstellen van een bezwaarschrift. De opbouw van het bezwaarschrift kent weinig formele vereisten. Ook jouw persoonlijke insteek of verhaal heeft waarde in een bezwaarschrift. Aarzel dus niet om bijvoorbeeld jouw emotionele band met het bos aan te halen. Het kan ook nuttig zijn om afbeeldingen toe te voegen aan het bezwaarschrift:: relevante kaarten, recente of net historische foto's, tot zelfs kindertekeningen. Ten slotte is het nuttig om directe vragen te stellen en te vragen om op de hoogte te worden gehouden van het vervolg van de procedure. De vergunningverlenende overheid is bij haar finale beslissing verplicht om hierop te antwoorden.

Ten slotte is het nuttig om directe vragen te stellen en te vragen om op de hoogte te worden gehouden van het vervolg van de procedure. De vergunningverlenende overheid is bij haar finale beslissing verplicht om hierop te antwoorden. Voeg gerust zelf nog tussentitels toe, hernoem ze of verwijder titels die niet relevant zijn voor jouw bezwaarschrift. Inhoudelijke tips voor argumenten, zowel over het algemeen belang van bossen als over het belang van het bos in kwestie, worden gegeven in Hoofdstuk 4.

Nadat je je bezwaarschrift hebt opgesteld, kan je het indienen via het publiek omgevingsloket. Als je op '[ik wens een bezwaarschrift aan te maken](#)' (rechts bovenaan) klikt, word je doorverwezen naar een pagina waar je je kunt aanmelden met jouw eID. Op de volgende pagina kan je je bezwaarschrift indienen door op 'bestand toevoegen' te klikken.

Na het aflopen van het openbaar onderzoek neemt de vergunningverlener een finale beslissing over de omgevingsvergunning. De vergunningverlener is verplicht om in deze beslissing te verwijzen naar de ingediende bezwaren en hoe hij daarmee is omgegaan, maar hij is niet verplicht om de vergunning op basis van de bezwaren te weigeren. De vergunningverlener is ook niet verplicht om jou op de hoogte te brengen van de genomen beslissing, ook al heb je een bezwaar ingediend. Sommige gemeentes doen dit wel vrijwillig, maar ga hier dus niet van uit. Je kan de status van de aanvraag op het omgevingsloket opvolgen, hier wordt de beslissing (tijdelijk) bekend gemaakt. Als je niet akkoord bent met de beslissing, kan je verdere stappen ondernemen door een beroepschrift in te dienen bij een hogere overheid of bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen of in specifieke gevallen bij de Raad van State.

[datum]

omgevingsloket: procedure > projectgegevens
> bevoegde overheid

Aan [bevoegde overheid]
[straat + nummer]
[postcode + gemeente]

Betreft: Bezwaar tegen omgevingsvergunningaanvraag [projectnaam]
Projectnummer omgevingsloket: [OMV_xxx]

Geachte,

Met dit schrijven wil [naam] bezwaar uiten bij de omgevingsvergunningaanvraag, waarvoor het openbaar onderzoek momenteel loopt tot [datum]. Het betreft een aanvraag tot

[aanvullen:

- project beschrijven
- locatie beschrijven
- optioneel: aangeven dat eerder bezwaar werd ingediend]

omgevingsloket: titel aanvraag
> titel: projectnaam
> nummer tussen haakjes: xxx
> toestand: datum onderzoek

[belang indiener]

omgevingsloket: inhoud aanvraag > adres en betreft

Het voortliggende project heeft ernstige en onomkeerbare gevolgen voor de natuurlijke omgeving en het lokale ecosysteem. Wij willen daarbij de volgende bezwaren naar voren brengen.

Verlies van [een belangrijke oppervlakte] [waardevol] bos

Het voortliggend project leidt tot het verlies van [oppervlakte] hectare kostbaar bosgebied.

[specifiek belang van het bos:

- bosleeftijd
- speciale beschermingszones
- Vlaams Ecologisch netwerk
- verbindingspotentieel
- overstromingsrisico
- voorkomende soorten

eventueel linken aan het advies van ANB]

hoofdstuk 4.2

[relevant kaartmateriaal invoegen]

Boscompensatie

[Is het boscompensatievoorstel toereikend? Doe eventueel een voorstel om de boscompensatie strenger te laten uitvoeren.]

hoofdstuk 2.5

Vermijdbare schade aan de natuur

[Wat staat te lezen in het advies van ANB? Welke resultaten heeft de natuurtoets? Toon eventueel aan dat alternatieven onvoldoende onderzocht werden.]

hoofdstuk 2.4

Mogelijke milieueffecten

[Zijn de milieueffecten voldoende onderzocht?]

hoofdstuk 2.3
hoofdstuk 4

Klimaatimpact

Daarnaast is ook in het licht van de klimaatcrisis, die ons confronteert met stijgende temperaturen en steeds frequentere en langdurigere hittegolven, extreme droogte en lage watertafels of net rampzalige overstromingen, het verdwijnen van waardevol bos-en natuurgebied absoluut te vermijden.

[aanvullen met bv. algemene argumenten of verwijzen naar beleidsdocumenten]

hoofdstuk 4.1
hoofdstuk 4.3

Besluit

In het licht van de actuele uitdagingen voor biodiversiteit, klimaat en een gezonde leefomgeving, en vanuit de vaststelling dat bos in Vlaanderen aan een veel te hoog tempo blijft verdwijnen, vraagt [naam indiener] met aandrang dat de omgevingsvergunning voor dit project niet wordt afgeleverd. We vragen bovendien dat bovenvermelde punten ernstig bestudeerd worden in functie van de toekomst van dit perceel, en dat een duurzame oplossing gezocht wordt voor de bescherming en eventueel opwaardering van de aanwezige natuur.

We hopen dat onze bezwaren ernstig in overweging genomen worden, en vragen om verder op de hoogte te worden gehouden van dit dossier.

Met de meeste hoogachting,

[naam]

4. Tips voor argumentatie

In dit hoofdstuk vind je verschillende voorbeelden van argumenten die je kan gebruiken in jouw bezwaarschrift. Knip en plak, herschrijf of laat herschrijven (bijvoorbeeld via een taalassistent). Vul zelf naar hartenlust aan.

4.1 Algemeen belang van bos

Deze argumenten zijn relevant en terecht, maar op zichzelf zullen ze niet genoeg zijn om je zaak te winnen. Je kan ze wel gebruiken als inleiding, om het algemeen belang van bos aan te kaarten. Ze vormen ook een herkenbare, toegankelijke basis voor een brede campagne in je buurt omdat de meeste mensen deze argumenten enigszins kennen en zich erin kunnen vinden.

Besteed hier niet al te veel tijd aan voor een stevig bezwaarschrift, maar concentreer je vooral op de specifieke waarden van het bos in kwestie (Hoofdstuk 4.2).

Hieronder sommen we enkele voorbeelden van argumenten op die je kan gebruiken. Om het duidelijker te maken, maken we een opsplitsing in verschillende thema's. De voorbeelden staan *in het groen en cursief*.

4.1.1 Biodiversiteit

“Biodiversiteit betekent de variëteit aan leven dat er bestaat. Deze staat sterk op de helling. Sinds het bestaan van de mensheid is de snelheid waarmee soorten wereldwijd uitsterven nog nooit zo hoog geweest.”

“Biodiversiteit is de basis voor het functioneren van ecosystemen en staat in voor het leveren van essentiële diensten aan mens en maatschappij. Die diensten worden ecosysteemdiensten genoemd. Dit zijn onder andere gewasbestuiving, plaagbeheersing, voedselvoorziening, zuiver water, propere lucht en aanvoer van natuurlijke materialen zoals hout. Met het verlies aan biodiversiteit staan ook de genoemde ecosysteemdiensten sterk op de helling.”

4.1.2 Water en hitte (klimaatadaptatie)

“Doordat bomen water vasthouden in de bodem, kunnen ze de effecten van zowel droogte als wateroverlast op de omgeving beperken. In tijden van hittegolven zijn bossen bovendien essentieel in strijd tegen de effecten van hitte stress. Ze zorgen voor de nodige schaduw en verkoeling in onze leefomgeving. Zodoende kunnen ze de effecten van extreme weersomstandigheden verzachten.”

4.1.3 Koolstofopslag (klimaatmitigatie)

“Bossen zijn meer dan ooit van belang in de strijd tegen klimaatverandering. Ze dragen bij aan de netto-verwijdering van broeikasgassen en zijn daarom een belangrijk instrument voor het bereiken van de Europese doelstelling, namelijk 55 % vermindering van de emissie van broeikasgassen tegen 2030.”

Voor grote ontbossingen:

“Binnen de Europese LULUCF-verordening engageert Vlaanderen zich ertoe te voldoen aan de zogenaamde no debit rule, die stelt dat er geen netto koolstofemissies mogen optreden uit landgebruiksveranderingen in Vlaanderen. Het behouden en beschermen van bestaande bossen is één van de belangrijkste maatregelen die Vlaanderen zelf naar voren schuift voor het behalen van deze doelstelling, en het verlies van ruim [oppervlakte] hectare bos – ongeveer [aanvullen, totaal is 200 à 300 ha] % van de jaarlijks vergunde ontbossing – is hierin dan ook niet te verwaarlozen.”

4.1.4 Stedelijke natuur

“Het is cruciaal om een einde te maken aan het verlies aan groene stedelijke ecosystemen en deze in plaats daarvan te verbeteren. De bevordering van gezonde ecosystemen, groene infrastructuur en op de natuur gebaseerde oplossingen moet systematisch worden geïntegreerd in stedelijke planning, onder andere in openbare ruimten, infrastructuur en de ontwerpen van gebouwen en hun omgeving. Dit concludeert ook de Europese Commissie in haar EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030.”

“Stedelingen zullen de gevolgen van klimaatverandering nog meer voelen, bijvoorbeeld door het hitte-eilandeffect. Tijdens hittegolven doet verharding de temperatuur in steden nog meer stijgen. Groene ruimten zoals bossen werken als een airco. Daarom stelt de natuurherstelwet dat er tegen 2030 geen netto-afname meer mag zijn van boomkruinbedekking en natuur in het stedelijk gebied. Vanaf 2030 moet hier bovendien een stijgende trend zijn.”

4.1.5 Toegankelijkheid

Het kan ook nuttig zijn om als buurtbewoner aan te tonen waarom het bos belangrijk is voor jou. Dit kan je doen door te focussen op de sociale waarde van het bos.

Heeft je bos een recreatieve functie voor de buurtbewoners?

“Het verlies van dit groengebied zal gepaard gaan met een grote menselijke impact. Dat natuurgebieden waar we rust kunnen vinden van groot belang zijn voor onze fysieke en mentale gezondheid, wordt vandaag overtuigend aangetoond in internationaal wetenschappelijk onderzoek. Ook [dit bos] wordt op dit moment als groenzone dagelijks gebruikt door buurtbewoners om te ontspannen, wandelen, spelen, sporten, etc.”

Is het bos geliefd onder de kinderen in je buurt?

“Natuur is van groot belang voor kinderen. Natuurlijke omgevingen bieden ontwikkelingsvoordelen voor kinderen en promoten creativiteit, fantasie, verkenning, divergent denken en autonome leerprocessen.”

4.1.6 Luchtkwaliteit

“Bossen verbeteren de luchtkwaliteit en daarmee ook onze gezondheid. Vegetatie filtert verschillende vervuilende stoffen uit de lucht. Dat is van groot belang in een streek als Vlaanderen, met een hoge graad van luchtvervuiling. Luchtvervuiling heeft namelijk gevolgen op het vlak van gezondheid. Fijnstof is de grootste boosdoener van het merendeel van de gezondheidsproblemen ten gevolge van luchtkwaliteit.”

4.2 Specifiek belang van jouw bos

Om het specifiek belang van jouw bos in kaart te brengen, moet je bekijken wat officieel bekend is over de ecologische en maatschappelijk waarde van het bos. Dit kan je doen via verschillende **kaartlagen op Geopunt**³. Deze kaarten kan je raadplegen door rechts onderaan op ‘lagen’ te klikken. Door op ‘lagen toevoegen’ te klikken, krijg je een keuzemenu te zien. De meeste relevante kaarten zijn te vinden onder ‘natuur en milieu’.

Via de zoekmogelijkheid boven de kaart kan je snel op een gewenste gemeente of straat inzoomen. De kaartlagen verschijnen pas als je voldoende inzoomt. De volledige informatie over een bepaalde kaart, op een bepaalde locatie, kan opgevraagd worden door er met de linkermuisknop op te klikken. Aan de linkerkant verschijnt een keuzemenu. Door de gewenste kaart te selecteren, kan je de informatie opvragen.

³ www.geopunt.be

4.2.1 Biologisch (zeer) waardevol bos

Is jouw bos biologisch (zeer) waardevol?

Je kan starten met de **Biologische Waarderingskaart** (BWK). Let wel op, de BWK geeft een goede inschatting, maar is niet altijd actueel. De BWK is een inventarisatie van het biologische milieu en de bodembedekking van Vlaanderen. Via groentinten geeft de kaart op een overzichtelijke manier de biologische waarde van het gebied weer. De kaart geeft ook de verspreiding van de Natura 2000 habitattypen (zie 4.2.3) aan, dit kan ook geraadpleegd worden op de **Natura 2000 Habitatkaart**. De BWK wordt algemeen aangewend als referentiekader, en is daarom belangrijk bij o.a. het afleveren van vergunningen in toepassing van het Natuurdecreet.

De kaarten zijn terug te vinden op Geopunt onder: **natuur en milieu > natuur > biologische waarderingskaart – versie 2** en **Natura 2000 Habitatkaart**. Wanneer het bos als biologisch (zeer) waardevol wordt aangeduid, kan je dit argument gebruiken om aan te tonen dat het kappen van dit bos ingaat tegen het Vlaamse beleid inzake biotopen. Let op: de kaart bevat niet alle waardevolle ecosystemen. Zo zijn privétuinen niet opgenomen in de kaart. Er treden ook wel eens fouten op, en gebieden worden niet zeer regelmatig geactualiseerd waardoor informatie soms verouderd is. Het is de reële situatie op het terrein die te allen tijde geldt, maar de BWK kan alleszins al een eerste indicatie geven over de ecologische waarde van het bos.

Hieronder sommen we opnieuw enkele voorbeelden van argumenten op die je kan gebruiken en zo in je bezwaarschrift kan plaatsen. De voorbeelden staan *in het groen en cursief*.

“De uitvoering van voorliggend plan zal leiden tot een direct – en onomkeerbaar – verlies van waardevolle natuur. Op de biologische waarderingskaart (zie figuur) wordt het bos aangeduid als [biologische waardering op BWK], met karteringseenheid [karteringseenheid op BWK].”

“De aanvraag gaat gepaard met een ontbossing van [oppervlakte] m² habitatwaardig [karteringseenheid Natura 2000 habitatkaart] zoals aangeduid op de meest recente Natura 2000 Habitatkaart. De kaart geeft de best beschikbare info anno 2023 over de verspreiding van de Natura 2000 habitattypen. De herkomst van de habitat in kwestie is een vaststelling op terrein in [herkomst habitat op Natura 2000 Habitatkaart]”

Wanneer de compensatiefactor niet zou volstaan:

“Het boscompensatievoorstel houdt geen rekening met de habitatwaarde van het gebied. Voor bossen met aanwezigheid van een of meerdere Europees te beschermen boshabitats moet met een compensatiefactor 3 gerekend worden.”

4.2.2 Bosleeftijd en bosbodem

Wat is de leeftijd van jouw bos? Staat het bos aangegeven op de Ferraris- of Vandermaelenkaart?

Je kunt de leeftijd van je bos raadplegen via de [bosleeftijdskaart](#). Deze vind je onder: [natuur en milieu > bos > bosleeftijd](#). Ook deze kaart is helaas niet altijd nauwkeurig of accuraat, vooral bij kleine bosjes vormt de kaart vaak geen perfecte overlap met de werkelijkheid. Bij twijfel over de correctheid van de bosleeftijdskaart kan naar oude luchtfoto's gekeken worden om op die manier de leeftijd te achterhalen. Als er een archief bestaat over de omgeving kan hier mogelijks ook bijkomende informatie teruggevonden worden op oude foto's of kaarten.

Hieronder sommen we opnieuw enkele voorbeelden van argumenten op die je kan gebruiken en zo in je bezwaarschrift kan plaatsen. De voorbeelden staan *in het groen en cursief*.

“Volgens de bosleeftijdskaart gaat het hier om een waardevol oud bos (zgn. Ferrarisbos dat reeds op de kartering van 1771-1778 van de Zuidelijke Nederlanden als bos staat ingekleurd). Dat betekent dat dit bos zich eeuwenlang heeft kunnen ontwikkelen tot een matuur bos, en uitgroeien tot een waardevol, complex en sterk ecosysteem zowel boven- als ondergronds. De waarde van het bos wordt namelijk niet alleen bepaald door de aanwezige boomsoorten, maar ook door de kwaliteit van de bosbodem en zijn functie als koolstofopslag. Dit soort bossen zijn in (het bosarme) Vlaanderen uiterst zeldzaam.”

“Volgens de bosleeftijdskaart was het bos al aanwezig in de periode van de Vandermaelenkaarten (1846 – 1854). Zowel de cultuurhistorische als de ecologische waarde van dit soort bossen kan niet in twijfel getrokken worden. Het is bovendien ook zo dat dergelijk bos onmogelijk door een aanplant op een andere locatie kan “gecompenseerd” worden. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat een gelijkaardige ecologische waarde realiseren door bebossing op een andere site eeuwen of zelfs millennia in beslag zou nemen.”

4.2.3 Speciale beschermingszones en Vlaams Ecologisch Netwerk

Ligt jouw bos in een zone aangeduid voor natuurbescherming zoals de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (speciale beschermingszone, SBZ) of het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)?

SBZ zijn gebieden die een Europese lidstaat aanduidt in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Zij vormen samen, doorheen de lidstaten van de EU, het Natura 2000-netwerk. Binnen deze zones moeten maatregelen genomen worden om de natuurlijke habitats en/of populaties van soorten waarvoor het gebied is aangewezen, in stand te houden of te herstellen. Deze habitats zijn de zogenaamde Natura 2000 habitattypen. Bepaalde zones worden specifiek aangeduid voor de instandhouding en ontwikkeling van bossen. Daarnaast is er het VEN: een selectie van de waardevolste en gevoeligste natuurgebieden in Vlaanderen. Zij vormen de ruggengraat van de natuurlijke structuur in Vlaanderen. In deze gebieden moet de vergunningsaanvraag strenger beoordeeld worden door zowel de vergunningverlenende als de adviesverlenende (ANB) overheid. Zie Hoofdstuk 2.4 voor informatie rond de vergunningverlening in SBZ- of VEN-gebieden.

Ligt jouw bos in een Natura 2000- of VEN-gebied, dan kan je argumenteren dat het verlies ervan de Vlaamse natuurdoelen in het gedrang brengt. Door op te zoeken welke habitats en/of soorten daar beschermd worden, kan je de algemene argumenten rond het belang van de biodiversiteit aanzienlijk versterken. Je kan dit opzoeken via Geopunt: [natuur en milieu > natuur > Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden en VEN en IVON gebieden](#).

4.2.4 Verbindingspotentieel

Zijn er (al dan niet beschermde) bos- of natuurgebieden in de buurt? Maakt het bos deel uit van een groter geheel?

Dit kan je bekijken op basis van de [bovengenoemde kaartlagen](#).

In het geval dat de ontbossing ervoor zorgt dat het grotere geheel wordt opgesplitst in aparte, kleinere bosjes:

“Versnippering heeft een belangrijke negatieve impact op de duurzame instandhouding van gebieden en populaties, enerzijds door verlies aan leefgebied en anderzijds door het effect van isolatie. In Vlaanderen zijn bossen nu al erg versnipperd – meer dan de helft van onze bossen is kleiner dan 2,5 hectare - en dat fenomeen versterkt zich alleen maar. Om de veerkracht van onze bossen te versterken, moeten we die trend keren.”

Wanneer het bos nabij oude bossen ligt (leeftijd Ferraris of Vandermaelen):

“Bovendien ligt het bos nabij een aantal oud-bosfragmenten, waardoor het op dit moment veel potentieel heeft voor de vestiging en verspreiding van zeer specifieke oud-bossoorten.”

Wanneer het bos nabij beschermde natuurgebieden ligt:

“Het beboste perceel ligt in de nabijheid van zowel Vlaams (VEN) als Europees (SBZ) beschermde natuurgebieden. De ontbossing, de bouwfase en de permanente aanwezigheid van de toekomstige woningen vormen een serieuze bedreiging voor deze waardevolle natuurgebieden, in strijd met de principes van (Europese) natuurbescherming.”

4.2.5 Overstromingsrisico

Ligt het bos in een overstromingsgevoelig gebied?

Je kan dit opzoeken via volgende kaartlagen op Geopunt: [natuur en milieu > water >](#)

- [Watertoets: overstromingsgevoelige gebieden fluviaal, 2023](#): deze kaart geeft de kans weer dat een gebied kan getroffen worden door wateroverlast ten gevolge van het overstromen van rivieren.
- [Watertoets: overstromingsgevoelige gebieden pluviaal, 2023](#): deze kaart geeft de kans weer dat een gebied kan getroffen worden door wateroverlast ten gevolge van regen.

Hieronder opnieuw een voorbeeld van een argument die je kan gebruiken en zo in je bezwaarschrift kan plaatsnemen. Het voorbeeld staat *in het groen en cursief*.

“Er bestaat een conflict tussen het belang van het gebied voor het watersysteem omwille van het waterbergend vermogen en/of overstromingsgevoeligheid, en een verharde ruimtelijke bestemming van het gebied [eventueel kaart van overstromingsgevoelige gebieden invoegen].”

4.2.6 Voorkomende soorten

Wat weten we over het voorkomen van planten en dieren in het bos?

Een goed vertrekpunt is waarnemingen.be⁴. Via Ontdek > Locaties kan je de waarnemingen voor jouw bos raadplegen. Via het tabblad ‘Waarnemingen’ krijg je een lijst van alle waargenomen soorten. Bij ‘zeldzaamheden’ kan gefilterd worden op de (zeer) zeldzame soorten. Dit vergt wel nog verdere interpretatie en voorzichtigheid. Sommige waardevolle gebieden zijn namelijk zeer weinig bestudeerd waardoor er dus weinig gegevens zullen zijn, en vice versa. Daarnaast kan je ook experts contacteren om de aanwezige soorten in kaart te brengen, zoals de lokale Natuurpunt of JNM (jeugdbeweging voor natuur en milieu) afdeling. Of, organiseer eens een BioBlitz! Dit is een evenement of actie, waarbij je meestal met een groep mensen binnen een bepaalde tijd zoveel mogelijk soorten op een bepaalde locatie probeert te determineren en registreren. Het boost de kennis over jouw bosgebied

⁴ <https://waarnemingen.be/>

en het is bovendien een leuke activiteit voor jong en oud. Met behulp van wat natuurgidsen en een handige app als Obsidentify, hoef je bovendien zelf geen expert te zijn om deel te nemen.

Komen er soorten voor die op de (Belgische) rode lijsten staan?

Rode lijsten geven aan hoe groot de kans is dat een plant of dier in een bepaalde regio zal uitsterven, maar deze soorten zijn niet wettelijk beschermd. Deze lijsten vormen een belangrijke basis voor het soortenbeleid in Vlaanderen, meer specifiek voor allerlei beschermingsinitiatieven zoals soortenbeschermingsprogramma's. De rode lijst soorten kunnen geraadpleegd worden via de [website van het INBO](#)⁵. Om te weten of jouw bos in een actiegebied van een soortenbeschermingsprogramma ligt, kan je dit raadplegen via [Geopunt](#). Onder [menu \(rechts, bovenaan\) > catalogus > Ga naar Datavindplaats](#) kan je de kaart met deze actiegebieden raadplegen. Onderaan kan je 'Toon op Geopunt-kaart' aanduiden.

Komen er beschermde plant- of diersoorten voor in het bos?

Welke soorten beschermd zijn, staat in [artikel 3 van het Soortenbesluit](#). Kort samengevat gaat het over de volgende soorten:

- alle vogelsoorten die in Europa als inheems worden beschouwd,
- alle vleermuizen,
- alle amfibieën en reptielen,
- alle orchideeën,
- alle marterachtigen,
- alle libellen,
- habitatrichtlijnsoorten zoals wolf, bever, lynx, otter, ...
- verschillende zeldzame vlindersoorten,
- een beperkte lijst insecten- en plantensoorten.

Het is verboden om beschermde diersoorten te verstoren of hun voortplantings- of rustplaatsen te vernielen, te beschadigen of weg te nemen. Voor beschermde plantensoorten is het ook verboden om ze te vernielen. Een vaak voorkomend conflict bij het kappen van bomen of struiken is het voorkomen van nesten van vogels of rust- en voortplantingsplaatsen van vleermuizen. Als dat voor jouw bos ook het geval is, kan je dit dus gebruiken als argument in jouw bezwaarschrift.

“De natuurwaarde van het gebied wordt bevestigd door de vele soorten die geregistreerd zijn op [waarnemingen.be](#). De aanwezigheid van diverse Europees en Vlaams beschermde soorten werden vastgesteld, waaronder [\[aanvullen\]](#). Een volledige lijst van alle aanwezige soorten kan hier gevonden worden: [\[url waarnemingen.be\]](#).”

Wat als er exoten voorkomen in het bos?

Vergunningsaanvragers gebruiken wel eens de aanwezigheid van exoten (Amerikaanse eik, Canadapopulier...) als argument om de waarde van een bos te minimaliseren. Toch zegt de aanwezigheid van deze soorten vaak weinig over cruciale zaken zoals de bosbodem, de aanwezigheid van nest- en rustplaatsen, de algemene soortendiversiteit, etc.

Hieronder opnieuw een voorbeeld van een argument dat je kan gebruiken en zo in je bezwaarschrift kan plaatsen. Het voorbeeld staat *in het groen en cursief*.

“Men stelt ook dat de aanwezigheid van Amerikaanse eiken op de site de ecologische waarde van het bosgebied teniet doet. Quod non. Het klopt weliswaar dat in het bosbeheer dat vandaag gevoerd wordt, aanplant met Amerikaanse eik niet meer gestimuleerd wordt, en men eerder naar omvorming met inheems loofhout streeft. Maar de aanwezigheid van deze boomsoort doet de waardevolle oud-bossituatie van de site allerm minst teniet. Ten slotte is van Amerikaanse eik trouwens bekend dat veel individuele bomen vaak een zeer goede gastheer vormen voor allerlei vleermuissoorten en andere hollenbewoners, dus zijn

⁵ <https://www.vlaanderen.be/inbo/rode-lijsten/>

ecologische waarde compleet naar 0 herleiden omwille van de uitheemse afkomst, is ook om die reden behoorlijk kort door de bocht.”

4.3 Bijkomende argumenten

Naast de argumenten die focussen op de waarde van het bos kunnen er uiteraard nog andere argumenten aangehaald worden in jouw bezwaarschrift.

Denk aan volgende vragen:

- Strookt het vergunningenbeleid van de gemeente met beleidsdocumenten? Veel lokale en bovenlokale overheden engageren zich via beleidsdocumenten en visies voor bos en natuur, duurzaamheid, milieuzorg, ... Dit is niet altijd zichtbaar in hun vergunningenbeleid. Deze tegenstrijdigheid kun je aankaarten in je bezwaarschrift, bijvoorbeeld door de gemeente erop te wijzen dat ze het Burgemeestersconvenant¹ heeft ondertekend.
“De ontbossing staat haaks op lokale en bovenlokale beleidsengagements op vlak van klimaatbeleid – een kwestie waar de gemeente [naam] als ondertekenaar van het Burgemeestersconvenant toch alert voor zou moeten zijn.”
- Werd het openbaar onderzoek correct en tijdig aangekondigd? Werd de buurt voldoende betrokken bij het project? Hier kan je eventueel ook vragen om op de hoogte gehouden te worden van de verdere ontwikkelingen van het project.
- Leidt het project tot een parkeerproblematiek, geluidsoverlast of lichtvervuiling?
- Brengt het project milieubelastende activiteiten met zich mee?

4.4 Suggesties voor vergunningsvoorwaarden

Als bezwaarindiener hoop je waarschijnlijk dat het project in kwestie niet wordt goedgekeurd maar soms houd je er beter ook rekening mee dat dit wél gebeurt. In dat geval, kan het suggereren van voorwaarden die de vergunningverlenende overheid een aanvrager kan opleggen, een zeer sterk middel zijn om de negatieve impact van een project te beperken of zelfs positieve elementen toe te voegen.

Denk aan volgende vragen die je jezelf kan stellen en de voorwaarden die hieraan kunnen verbonden worden:

- Wordt er tijdens de werffase voldoende gedaan om de aanwezige bomen te beschermen, ook bij bemalingen Vraag eventueel een bomeneffectenanalyse en opvolging van de werken door boomexperts.
- Zijn er bomen met een bepaalde waarde, bv. erfgoedwaarde of een andere emotionele waarde? Vraag om deze vrij te stellen van de ontbossing.
- Is de ontbossing compensatieplichtig? Zo niet, kan je vragen om deze toch te laten compenseren.
- Hoe zal de compensatie gebeuren? Als de compensatie via een financiële bijdrage zal gebeuren, kan je vragen om enkel een compensatie in natura te vergunnen. Hier kan je ook vragen om enkel een compensatie binnen het grondgebied van de gemeente en in een aangesloten geheel goed te keuren.

5. Nuttige links en achtergrondinformatie

Op basis van deze handleiding kan je nu een goed onderbouwd bezwaarschrift opstellen en indienen. Hieronder vind je een aantal links terug die je kan bekijken als je extra informatie wilt verzamelen over ruimtelijke ordening, omgevingsvergunningen en het indienen van bezwaar- en beroepschriften:

- Basisopleiding omgevingsvergunningen aangeboden door Bond Beter Leefmilieu: <https://www.youtube.com/watch?v=PBwJBYiGTy4> met bijhorende presentatie: https://bblv.be/sites/default/files/PPT%20_BBL_vergunningverlening_20231114_final.pdf
- Webinar omgevingsvergunningen aangeboden door Natuurpunt: https://natuuracademie.webinargeek.com/watch_ondemand/5vMjSNXvQBRJBltoCivaUG-tVjP79KfVjxswH0Feq-l/
- Webinar 'introductie op ruimtelijke ordening' aangeboden door Natuurpunt: <https://natuuracademie.webinargeek.com/introductie-op-ruimtelijke-ordening-ondemand?cst=channel>
- Handleiding 'eerst hulp bij protest' aangeboden door Greenpeace: <https://act.greenpeace.org/page/145057/data/1?>

OVER BOS+

BOS+ is de motor van acties rond duurzame lokale ontwikkeling door werk te maken van het behoud, het duurzaam beheer en de uitbreiding van bossen, hier en in de tropen. BOS+ draagt bij tot een groeiend bewustzijn van het belang van bos en bomen voor een leefbare wereld voor mens, plant en dier. BOS+ werkt hiervoor actief samen met partnerorganisaties. Op 4 strategische doelen:

EEN STERKER DRAAGVLAK VOOR BOSSEN EN BOMEN

BOS+ informeert en sensibiliseert burgers, onderwijs, middenveld en ondernemingen over het maatschappelijk belang van bossen en bomen, en ondersteunt hen in de transitie naar meer duurzame attitudes, keuzes, bedrijfsvoering en gedrag. Dat doen we via een actieve pers- en communicatiewerking en een kwalitatief aanbod van educatieve en belevingsgerichte activiteiten over het belang van bossen wereldwijd.

EEN BOSVRIENDELIJK BELEID BOS+

ondersteunt en beïnvloedt actoren die het beleid vormgeven of uitvoeren, zodat ze vanuit hun bestuursfunctie of voorbeeldfunctie bijdragen aan een beter behoud, beheer en bescherming van bossen en bomen in Vlaanderen en wereldwijd. Zo stimuleren we een beleid waardoor ontbossing wordt gestopt of omgekeerd.

VERSTERKING VAN BOSBEHEERDERS

BOS+ zet in op capaciteitsversterking van bosbeheerders in Vlaanderen en lokale gemeenschappen in onze partnerlanden die bossen op hun leefgebied beheren. Met het oog op een duurzaam en multifunctioneel bos- en natuurbeheer, inclusief agroforestry, en een betere bescherming van de (bos)ecosystemen waarbinnen zij leven en werken.

ACTIES OP HET TERREIN

BOS+ realiseert en faciliteert acties op het terrein voor het herstel of de uitbreiding van bossen en bomen, vergroening van onze leefomgeving en agroforestry. Zo werken we aan meer robuuste en veerkrachtige ecosystemen, samen met en ten voordele van mens en maatschappij.

BOS+ hoopt dat deze handleiding nuttig is geweest voor jou, en wenst je veel moed en succes toe in de strijd voor lokaal bosbehoud. Achter deze handleiding zit een organisatie die zich elke dag met hart en ziel inzet voor meer en beter bos, in Vlaanderen en wereldwijd. Wil u deze missie een financieel duwtje in de rug geven? [Via deze link kan je BOS+ steunen, hoe klein of hoe groot je zelf wil.](#)

COLOFON

Eva Forceville

Laure De Vroey

Tips en inspiratie door: Helen White, Bouke Billiet (GMF)
en Philippe Verbelen (Greenpeace)

Lay-out door: Quinten Tackaert

Foto's door: Vilda en BOS+

Publicatiedatum: 16/03/2026

Met dank aan het hele team van BOS+